

Državni izpitni center

P 2 0 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2020. június 1., hétfő

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

1. FELADATLAP

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
1	1	♦ B	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
2	2	♦ Pl. új eseményről tájékoztat: a drón megjelenése és elterjedése a világban	Vagy más megfelelő. Két helyes megoldásért jár a 2 pont.
		♦ Új szavak, szakszavak használata: gépmadár, dróntaxi, fedélzeti számítógép stb. ♦ Beszélt nyelvi elemek, szlenges, játékos fordulatok: aksi, beles stb.	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
3	1	♦ A	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
4	1	♦ Párhuzam: a drón a levegőben „él”, egyre jobban terjed, lassan uralni fogja a légtér és a világunkat is – akár istenként.	Utalhat a jelölt esetleg a Bibliára vagy Babits Jónás könyvére (Egek Ura Istene)

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
5	2	♦ A szöveg egy viszonylag új jelenségről, a drónról szól, bemutatja működési területeit, előnyeit, de utal hátrányaira is.	Vagy ugyanez másképpen. A teljességre törekvő megfogalmazásért 2, a kevésbé jó megfogalmazásért 1 pont adható.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
6	2	♦ dróntaxiként; csomag kézbesítésére; az elefántok figyelésére; a vízbe dobott szemét szedésére (dróncápák)	Minden két jó megoldásért 1 pont jár.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
7	1	♦ H	
	1	♦ I	
	1	♦ I	
	1	♦ H	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
8	1	♦ Pl. ..., azonnal lelőtte. Vagy ..., azonnal szitává lőtte. Vagy ..., a szomszédjában lakó hírességet védve lelőtte a gépet.	Vagy ugyanez másképpen. A tartalmilag helyes tagmondat beírásáért jár a pont.
	1	♦ Pl. ..., akkor is képes a levegőben maradni. Vagy ..., akkor sem zuhan le.	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
9	1	♦ Olyan újságíró vagy fotóriporter, aki rendszerint hírességekről: filmsztárokról, politikusokról, sportolókról vagy egyéb ismert személyekről, illetve azok családjáról, környezetéről készít a valóságot kozmetikázatlanul bemutató fényképet. A lesifotó a „célszemély” számára jellemzően váratlanul, esetleg titokban, engedélye nélkül vagy kifejezett tiltása ellenére készül.	Vagy ugyanez másképpen.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
10	1	♦ prototípus	
	1	♦ élőhely	
	1	♦ kihalófélben lévő	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
11	1	♦ éhezés, ivóvíz hiánya, nincs orvos és gyógyszer, elveszítik az otthonukat az emberek, járványok törnek ki, fegyveres harcok, nincs semmiféle biztonság stb.	Vagy más megfelelő. Három jellemző leírásáért jár az 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
12	2	♦ tud / ós / ok / tól T K J R	Minden két jó megoldásért 1 pont jár.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
13	2	♦ esküvő, filmforgatás, drónok, gépmadarak, szórakoztatásnál	4–5 főnév kiírása: 2 pont 2–3 főnév kiírása: 1 pont 0–1 főnév kiírása: 0 pont

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
14	1	♦ A	
	1	♦ C	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
15	1	♦ <u>nehezebb, szigorúbbak</u>	
	1	♦ közép, -bb	A két dolog beírásáért jár az 1 pont.
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
16	1	♦ bevezették ♦ kézbesített	A két ige kiírásáért jár az 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
17	1	♦ vezessék be	Minden helyes igealak 1 pont.
	1	♦ kézbesítené	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások		
18	4	A szövegbeli szó	Szófaja	Mondatrész értéke	Minden helyes válasz 1 pont.
		felszerelt	♦ befejezett melléknévi igenév	♦ minőségjelző	
		♦ az	határozott névelő	/	
		lesz	♦ ige (létige)	a névszói-igei állítmány igei része	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
19	1	♦ ALÁRENDELŐ ♦ MELLÉRENDELŐ	Két jó megoldás 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
20	2	♦ Magyarországon hamarosan várható a biztonságos drónozás szabályait garantáló rendelet.	A megfelelő szerkezetű mondatért jár a két pont. Egy hiba esetén 1 pont adható.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
21	1	♦ ellentétes	
	1	♦ kapcsolatos	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
22	1	♦ C	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások		
23	3	A szó	A benne érvényesülő mássalhangzót örvény betűjele	A szó kiejtése	Két jó megoldás 1 pont.
		fővárosból	♦ A	♦ fővárosból	
		próbájják	♦ B	♦ próbájják	
		szomszédjában	♦ C	♦ szomszéggyában	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
24	1	♦ ... készítenek, és ...	
	1	♦ Útközben	Hosszú ú.
	1	♦ ... a Naphoz ...	
	1	♦ ... tengerbe ...	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Szemponatok
25		
Tartalom	5	a műfaji követelményeknek megfelelően fejti ki a véleményét (tématartás, érvelés)
Stílus	2	a szövegtípusnak való megfelelés (szókincs, arányosság, világosság)
Nyelvhelyesség	3	pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése
Szerkezet	1	a szerkezeti követelményeknek való megfelelés, helyes, logikus szövegszerkesztés
Terjedelem	1	120 szó; 10%-kal rövidebb szöveg esetében a terjedelemért nem adható pont
Összesen	12	

2. FELADATLAP

1. Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Nagy Lajos: Egy kislíút etetnek című művének részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a részlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl. A novella egy rosszul evő, vézna kislíútnak és családjának a gyermek evési szokásai körül kialakult elkeseredett harcát mutatja be. Gyuszi mindenféle rávezetés és erőltetés után sem hajlandó enni, hiába igyekeznek kedvére főzni, szülei és nagymamája folyamatosan kínálják, a gyermek azonban minden próbálkozásnak ellenáll – legalább is egy adott pillanatig.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélismódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélismódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélismódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélismódot.

Pl.: A novella egyes szám harmadik személyben íródott, a szerző a gyermekkel együttérezve mutatja be a kislíúval és a felnőttekkel kapcsolatos történéseket. A szövegben rövid, feszült párbeszédok találhatóak, amelyek nagyobb részt Gyuszi és családja közt zajlanak. Egy alkalommal az orvos ad a líú táplálásáról tanácsokat, a részlet közepén pedig az anya és a nagymama vitája jelenítődik meg.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja Gyuszit és a családját: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul mutatja be őket.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be őket.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be őket.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve mutatja be őket.

Pl.: Gyuszi kortársaihoz képest kisebb növésű, sovány, sápadt gyermek. Elégtelenül táplálkozik. A felnőttek még emlékeznek arra, hogy valamikor régen, pici korában még jól evett, de ez mára elmúlt. A kislíú szülei és a nagymamájával él. A családban rendszeresen főznek, szépen megerítenek. A gyermek és annak evése körül kialakult problémák miatt a felnőttek gyakran veszekednek egymással, Gyuszival is sokszor türelmetlenek.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja, milyen problémával küzd a család: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a család problémáját.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg a család problémáját.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a család problémáját.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve vizsgálja meg a család problémáját.

Pl.: A család teljes élete a gyermek étkezési problémája körül forog. A felnőttek azt szeretnék, ha a líú többet enne, mert úgy megerősödne, és jobban nőne. A cél elérése érdekében nem válogatnak az eszközökben, a kislíút folyamatosan, minden áron etetni próbálják: „Kínálják a szülei, kérik, könyörögnek neki, majd fenyegetik, néha meg is verik.” A próbálkozások azonban kudarcba fulladnak, mert Gyuszi elutasít minden próbálkozást, egyszerűen nem hajlandó enni.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a vizsgálat kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja, miként viszonyulnak a felnőttek a gyermekhez és a problémához: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a kérdést.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg a kérdést.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a kérdést.
3	Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg a kérdést.

Pl.: A családtagok minden eszközt bevetnek a gyermek átférfálására, étvágytalanságának megoldására: időnként szép szóval, rávezetéssel kérik, máskor – türelmüket elveszítve, és leginkább tehetetlenségükben – kényszerítik, kiabálnak vele, fenyegetik, sőt időnként meg is verik. Aggodalmukat az is jelzi, hogy Gyuszi elviszik orvoshoz, a szakember javaslatát („Sohasem szabad a gyermeket kínálni. Hagyni kell őt. Ha majd megéhezik, és különösen, ha látja, hogy nem törődnek vele, akkor majd szépen elkezd enni magától.”) azonban képtelenek végrehajtani. A szülők és a nagymama túlzásba viszik aggodásukat, rossz módszert választanak a gyermek meggyőzésére. A sok-sok kudarc miatt pedig sokszor kimerülnek: „Az apa sóhajtott, az anyának titokban kicsordult a könnye, a nagymama arra gondolt, hogy jobb lenne már meghalni.”
Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a vizsgálat kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megfogalmazza, milyen Gyuszinak az evéshez való viszonya: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul fogalmazza meg a kérdést.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól fogalmazza meg a kérdést.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan fogalmazza meg a kérdést.
3	Jól, teljességre törekedve fogalmazza meg a kérdést.

Pl.: Gyuszi a felnőttek unszolását nehezen viseli, a folyamatos tukmálás elől szabályosan elmenekül: előfordul, hogy ebédkor kiszalad a szobából, a síró, rugdalózó gyermeket csak fizikai kényszerítéssel tudják az asztalhoz visszaerősokolni. A fiú látszólag undorodik az evéstől, de valójában nem maguktól az ételektől, hanem az evést körbeölelő feszültségtől viszolyog. Délutáni pihenő alatt, amikor nem nyúzzák, amikor magában és magának és mindenféle kényszerítés nélkül ehet, egészen más történik: „A szekrényen ott állott a süteményes tál. Gyuszi levett róla egy darab rétes, megevett egy darabot, azután egy másikat, majd egy harmadikat. [...] Jóllakott.”
Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	Kifejti a véleményét arról, miben ragadható meg a felnőttek felelőssége a kialakult helyzetben: 2 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét a kérdésben.
1	Felszínesen fejt ki véleményét a kérdésben.
2	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdésben.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Aktualizálja a szövegben leírtakat: 2 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem jól aktualizálja a leírtakat.
1	Felszínesen aktualizálja a leírtakat.
2	Jól, meggyőzően aktualizálja a leírtakat.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Állást foglal arról, meddig „mehet el” a szülő a gyermeknevelés folyamatában: 2 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki álláspontját a kérdésben.
1	Felszínesen fejt ki álláspontját a kérdésben.
2	Jól, meggyőzően fejt ki álláspontját a kérdésben.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

2. A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Odze György: A máltai félpennys című novellája

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a szöveg témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a szöveg tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

PI. A novella két fiatal: egy lány és egy fiú külföldi utazását mutatja be, akik az akkoriban elzárt Magyarországról Londonba, családjuk egyik régi ismerőséhez mennek, hogy nyelvtudásukat gyarapítsák. A szövegben féltáru mindennapjaik rendje, amit egy szokatlan esemény tör meg. *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.*

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

PI.: A novella egyes szám első személyben íródott, a fiú szemszögéből ismerjük meg a történéseket. Lineáris elbeszélését dialógusok árnyalják, amelyek több időszületet is átfognak, és a novella valamennyi szereplőjéhez kötődnek: megszólal ezekben Kati, londoni házigazdájuk, a lány édesanyja és maga az elbeszélő is.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Leírja, milyen előzmények után kerül ki a két fiatal Londonba: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul írja le az előzményeket.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól írja le az előzményeket.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan írja le az előzményeket.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve írja le az előzményeket.

PI.: Kati és a fiú szülei régi barátságot ápolnak, a Balatonon is gyakran együtt töltik az időt. A felnőttek közös ötlete, hogy a londoni bélyegkereskedő nagybácsijához utazó fiút a lány is elkísérje. Azzal a céllal küldik őket külföldre, hogy nyelvet tanuljanak, világot lássanak, és felfedezzék Londont. A Faludi család erős aggodással bocsátja útra a fiatal lányt: „– Vigyázz rá! – mondta Faludi anyuka a repülőtéren. – Kati érzékeny kislány, érzékeny és visszahúzódó. Persze, feleltem, de fogalmam sem volt, hogyan kell vigyázni valakire.” A szigorú szabályok szerint a fiatalok rokonlátogató útlevéllel kelnek útra, mellyel összesen három-három dollárt vihetnek magukkal.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Jellemzi angliai életüket: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul jellemzi angliai életüket.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól jellemzi angliai életüket.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan jellemzi angliai életüket.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve jellemzi angliai életüket.

PI.: A fiatalok a fiú rokonánál, Fleischmann Dezsőnél, a Golders Green negyedben laknak. A lány a vendékszobát kapja, a fiúnak az alagsorban jut hely. Vendéglátójuk minden reggel dolgozni megy, ők pedig délelőttként nyelviskolába járnak, délután moziba vagy sétálni mennek, esténként tévét néznek, otthon iszogatnak. Faludi anyuka naponta telefonon ellenőrzi őket: „– Hogy megy a tanulás? – kérdezte minden nap Faludi anyuka. – Jól megy – felelte minden nap Kati.”

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a jellemzés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja Dezső bácsit, a bélyeget és a szereplők viszonyát a ritkasághoz: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a kérdést.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a kérdést.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be a kérdést.
3	Jól, teljességre törekedve mutatja be a kérdést.

Pl.: Dezső bácsi Londonban egyedül, szerény körülmények közt, egy emeletes házban él. Felesége, Emma néni néhány évvel korábban halt meg. A két fiatalban megbízik, szabad mozgást engedélyez számukra a lakásában, egyik szombaton még a kocsiját is kölcsönadja nekik, hogy el tudjanak menni egy táncklubba. A férfi bélyegkereskedő, napjai nagyobbik részét a Finchley Roadon található üzletében tölti, munkáját szereti. Estéknél lelkesen mesél nekik a bélyegeiről, többek között előveszi páncélszekrényéből a legértékesebb darabot, a hibás máltai félpennyst is: „– Ez százezer dollárt ér – mondta büszkén. – De nem adom el. Lesz majd, akinek többet is megér.” Az elhangzó pénzüsszeg felcsigázza a fiatalokat, főleg az „érzékeny és visszahúzódo” Katit.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	Összefoglalja, mit követett el Kati: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul foglalja össze Kati tettét.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól foglalja össze Kati tettét.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan foglalja össze Kati tettét.
3	Jól, teljességre törekedve foglalja össze Kati tettét.

Pl.: A szombat esti tánccmulatságon az „érzékeny és visszahúzódo” Kati eltűnik, csak másnap, egy amerikai egyetemista kíséretében állít haza, s közli, hogy férjhez megy hozzá, és elköltözik. Erről a történésről a fiú értesíti Faludi Kati anyukáját, aki szemrehányást tesz neki: „Hát vigyázhattál volna rá jobban is – nagyon mérges volt. – És miből fognak megélni? – érdeklődött tovább Faludi anyuka. – Fogalmam sincs – mondtam”. A bélyegkereskedő nagybácsi elmondja a fiúnak, hogy Kati ellopta és magával vitte a bélyeget: „A megélhetéssel egy ideig nem lesz gondjuk – mondta, miután koccintottunk.”

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	Értelmezi és aktualizálja a közmondást: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem végzi el az értelmezést, nem aktualizál.
1	Felszínesen végzi el az értelmezést és az aktualizálást.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően végzi el az értelmezést és aktualizálást.
3	Jól, meggyőzően végzi el az értelmezést és az aktualizálást.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Kifejti véleményét arról, miként alakítják az új társadalmi viszonyok a fiatalok értékrendjét: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét a kérdésről.
1	Felszínesen fejt ki véleményét a kérdésről.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét a kérdésről.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdésről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi vizsga tantárgyi vizsgakatalógusa alapján értékeljük (helyesírás, nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).